

Welvaart en Leefomgeving: vier beelden van de regionale ontwikkeling van Nederland tot 2050

Jan Ritsema van Eck - Planbureau voor de Leefomgeving - jan.ritsemavaneck@pbl.nl

Joost van Gemeren - Centraal Planbureau - j.van.gemeren@cpb.nl

Corina Huisman - Planbureau voor de Leefomgeving - corina.huisman@pbl.nl

Bijdrage aan het Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk 19 en 20 november 2015, Antwerpen

Samenvatting

Het paper, beschrijft vier mogelijke regionale beelden van Nederland in 2050 zoals die worden uitgewerkt in de module Regionale ontwikkelingen en verstedelijking in WLO2. Dit is de nieuwe langetermijn-scenariostudio van het CPB en het PBL als vervolg op WLO, de studie Welvaart en Leefomgeving (CPB, MNP & RPB 2006). In WLO2 worden twee integrale referentiescenario's uitgewerkt die bedoeld zijn voor beleidsvoorbereiding en analyse, bijvoorbeeld met behulp van MKBA's. Daarnaast zijn in de module Regio's twee aanvullende ruimtelijke beelden uitgewerkt om de ruimtelijke onzekerheden voldoende recht te doen. De mobiliteitsaspecten van de referentiescenario's en aanvullende beelden worden beschreven in een ander paper op dit colloquium (Hilbers e.a. 2015).

In de Inleiding wordt de globale opzet en structuur van de WLO2 beschreven en de plaats van de module Regionale ontwikkelingen daarbinnen.

In paragraaf 2 ("Nationale ontwikkelingen") worden de nationale demografische en macro-economische ontwikkelingen in de referentiescenario's gegeven, waar de module regio's op aansluit.

In paragraaf 3 ("Het verleden als sleutel voor de toekomst") wordt kort ingegaan op ruimtelijke verschillen in groei in het verleden (aan de hand van bevolkingsontwikkelingen in drie landsdelen tussen 1830-2010) en wordt geïnventariseerd welke economische, demografische en andere factoren op de toekomstige ontwikkelingen van invloed zijn.

In paragraaf 4 ("Twee plus twee scenario's") worden twee kernonzekerheden voor deze module onderscheiden: hoge of lage groei (conform de twee referentiescenario's) en ruimtelijke concentratie of spreiding. Op basis hiervan wordt een viertal verhaallijnen uitgewerkt voor de twee referentiescenario's (Hoog en Laag) en twee aanvullende beelden (Hoog Spreiding en Laag Concentratie).

In paragraaf 5 ("Resultaten referentiescenario's") wordt een selectie van de uitkomsten van de referentiescenario's beschreven, te weten de regionale ontwikkelingen van de bevolking, aantal banen, werkende bevolking en woon-werkbalans, en de spreiding van bevolking en banen in centrumgemeenten (steden), randgemeenten (overig stadsgewest) en de rest van Nederland.

In paragraaf 6 ("Resultaten aanvullende beelden") wordt ingegaan op de regionale ontwikkelingen van bevolking en banen in de twee aanvullende beelden.

In paragraaf 7 ("Conclusies en discussie") tenslotte, worden enkele lessen uit de scenariostudie getrokken.

Het paper wordt pas na verschijning van de WLO2 gepubliceerd (december 2015). In de presentatie wordt al wel ingegaan op de resultaten van de WLO2 module Regionale Ontwikkelingen.

1. Inleiding

Beleidsbepalers staan voor de uitdaging langetermijnbeleid te maken terwijl de toekomst inherent onzeker is. De effectiviteit van beleid hangt bijvoorbeeld af van de toekomstige ontwikkelingen in de regionale economie en demografie. Waar gaan de mensen wonen? Waar gaan ze werken? Zet de trek naar de stad en de Randstad door? Deze ontwikkelingen zijn niet te voorspellen, zeker niet op een termijn van meerdere decennia; daarvoor zijn er teveel onzekerheden. Maar scenario's, dat wil zeggen een set van plausibele lange-termijnontwikkelingen gebaseerd op realistische aannamen, kunnen wel nuttig zijn. Ze geven een beeld van verschillende denkbare toekomsten en laten zien welke beleidsuitdagingen mogelijk gaan spelen en waar. Ook geven ze aan hoe groot de bandbreedte is van voor het beleid relevante ontwikkelingen en bieden cijfers als basis voor doorrekeningen, bijvoorbeeld in het kader van MKBA's.

CPB en PBL maken gezamenlijk nieuwe lange termijn toekomstscenario's tot en met het jaar 2050 (CPB & PBL 2015a), als opvolger van de lange-termijn scenariostudie Welvaart en Leefomgeving (CPB, MNP & RPB 2006). De nieuwe WLO (WLO2) wordt uitgewerkt in verschillende modules: Bevolking, Macro-economie, Regionale ontwikkelingen, Mobiliteit, Landbouw, Natuur & Water en Klimaat & Energie. Twee integrale referentiescenario's 'Hoog' en 'Laag' worden consistent door alle modules heen uitgewerkt. Daarnaast worden binnen iedere module aanvullende analyses uitgevoerd.

Het paper beschrijft vier mogelijke regionale beelden van Nederland in 2050 zoals die worden uitgewerkt in de module Regionale ontwikkelingen¹ in de nieuwe WLO (CPB & PBL 2015b). Het gaat daarbij om twee referentiescenario's, die qua regionale verdeling van groei en krimp vrij dicht bij de trendmatige ontwikkelingen liggen, en twee aanvullende beelden die wat sterker afwijkende ontwikkelingen verkennen. De mobiliteitsconsequenties van deze ontwikkelingen worden besproken in een ander paper in dit Colloquium (Hilbers e.a. 2015).

Literatuur

CPB, MNP & RPB (2006), *Welvaart en Leefomgeving: een scenariostudie voor Nederland in 2040*. Den Haag/Bilthoven: CPB, MNP, RPB.

CPB & PBL (2015a), *Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving; cahier referentiescenario's*. Den Haag: CPB/PBL (te verschijnen).

CPB & PBL (2015b), *Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving; cahier regionale ontwikkelingen*. Den Haag: CPB/PBL (te verschijnen).

Hilbers, H., D. Snellen & G. Romijn (2015), *De langetermijnscenario's van de WLO mobiliteit: rustige hoofdwegen en spannende zijpaden*, paper ingediend voor het *Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk 2015*.

---

¹ De werkgroep Regionale ontwikkelingen wordt geleid door: Jan Ritsema van Eck (PBL), Peter Zwaneveld (CPB) en Olav-Jan van Gerwen (PBL); overige medewerkers: Arne Brouwers (CPB), Stephaan Declerck (PBL), Joost van Gemeren (CPB), Corina Huisman (PBL), Andries de Jong (PBL), Bart Rijken (PBL/VU), Daniëlle Snellen (PBL), Gerard Verweij (CPB) en Barry Zondag (Significance).